

Hoe komt kerk de winter door?

De prijzen voor gas en elektriciteit rijzen pan uit. Van alle kanten wordt gewaarschuwd voor een dure winter. Met grote en doorgaans moeilijk te verwarmen gebouwen zien kerken een hoge energierekening op zich afkomen. Wat kunnen parochies doen?

Een eenduidig advies voor het hele bisdom is moeilijk te geven, omdat elke kerk anders is. Bovendien is er tussen kerken een grote verscheidenheid in verwarmingssystemen en energiecontracten. Maatregelen om zuinig om te gaan met energie en de kosten binnen de perken te houden, betreffen dus altijd maatwerk. Wel hebben we enkele algemene tips op een rij gezet:

Om te beginnen zijn we ons als er Kerk goed van bewust dat we de aarde als Gods schepping hebben gekregen. Het is onze verantwoordelijkheid om daar respectvol mee om te gaan. Dat geldt ook voor het zuinig zijn op energiebronnen. Het is niet voor niets dat paus Franciscus daar in zijn encycliek *Laudato Si'* uitvoerig naar verwijst. Los van alle financiële consequenties is het onze opdracht om op een verantwoorde wijze met fossiele brandstoffen om te gaan en het milieu niet meer te belasten dan strikt noodzakelijk is.

Kleinschalige maatregelen

Als het gaat om het nemen van energiemaatregelen in kerken en pastorieën geldt als vuistregel dat parochies kunnen doen wat ieder huishouden doet: laat de verwarming niet nodeloos lang branden, houd ramen en deuren zoveel mogelijk gesloten als de kachel brandt, zet de verwarming en elektrische apparaten uit in ruimtes waar op dat moment niemand is.

Het isoleren van volledige kerkgebouwen is niet eenvoudig, maar er zijn wel een aantal kleinschalige maatregelen die parochies kunnen nemen en die zichzelf snel terugverdienen, zoals het dichtens van gaten en kieren, het plaatsen van deurdrangers, het isoleren van verwarmingsleidingen en dergelijke of plaatsen van isolerend folie achter radiatoren. Deze maatregelen zorgen niet alleen voor minder warmteverlies, maar ook voor minder tocht, waardoor het aangenamer aanvoelt.

Stook met beleid

Een ander belangrijk advies aan parochies is: stel de start van het stookseizoen voor vieringen zo lang mogelijk uit (bijvoorbeeld tot eind november) en stop met stoken zodra dit in het voorjaar ook weer enigszins kan (bijvoorbeeld voor 1 april). Stook een kerkgebouw in ieder geval niet warmer dan 14-15 graden. Houd hierbij een opwarmsnelheid aan van 1 tot 1,5 graad per uur, zodat vocht uit de lucht geen bouwkundige problemen kan veroorzaken. Zet de verwarming ook niet te vroeg voor een viering aan en zet 'm ook op tijd weer uit. Laat een vooraf ingesteld verwarmingsprogramma niet zomaar standaard draaien, maar stel de temperatuur telkens af op de actuele weersituatie. Een verwarming die uit staat, bespaart het meest!

Warmtekussens

In de media is al gesuggereerd om gelovigen te vragen om een extra trui of dikke jas aan te trekken of om een fleece dekentje van thuis mee te brengen. Eventueel zouden parochies deze ook zelf kunnen aanschaffen en bij de ingang van de kerk uitdelen. Er zijn ook kussentjes in de handel die vooraf verwarmd kunnen worden, de zogeheten stoovs. Wellicht kan het voor parochies interessant zijn om hierin te investeren in plaats hoge energierekeningen te betalen. Er zijn zelfs bedrijven die zich gespecialiseerd hebben in het op maat leveren van verwarmbare kussens voor kerken (sit and heat). Het bisdom laat het aan de parochies over om daar zelf een keuze in te maken, maar het is goed om te weten dat dergelijke mogelijkheden bestaan.

LED-verlichting

Ook bij elektrische apparaten valt nog veel te besparen. Het kan de moeite waard zijn om te onderzoeken of bestaande verlichtingsarmaturen geschikt zijn voor LED-lampen of met kleine aanpassingen geschikt te maken zijn. Dit kan een behoorlijke besparing op de energierekening opleveren. Sommige parochies hebben een kopieerapparaat of een geavanceerde printer. Deze gebruiken doorgaans veel stroom. Zet die apparaten uit op momenten waarop ze niet gebruikt worden. Ook dat levert een besparing op.

Vermijd te veel vocht

Niet alleen de temperatuur, maar ook de luchtvochtigheid in een kerk is van belang. Als de luchtvochtigheid te hoog wordt (bijvoorbeeld door de kou) kan dit tot schimmelvorming leiden. Maar met een paar eenvoudige trucs kan de luchtvochtigheid al naar beneden worden gebracht: beperk het aantal planten en bloemen in vazen en gebruik bij het schoonmaken van de kerk niet veel water, want het vocht blijft in het gebouw hangen.

Vieringen

Het bisdom is er géén voorstander van om vanwege de kou vieringen te laten uitvallen, maar wellicht is het wel denkbaar om – wanneer het aantal kerkgangers niet al te groot is – de viering tijdelijk te verplaatsen naar een nevenruimte bij de kerk die makkelijker en goedkoper te verwarmen is.

Energie voor kerken

Een aantal jaren geleden is het initiatief 'energie voor kerken' gestart, waarbij kerken gezamenlijk energie inkopen en zo gunstigere contracten kunnen afsluiten. Het project 'energie voor kerken' bestaat nog steeds en wellicht is het voor parochies interessant om zich hierbij aan te sluiten. Al staat het parochies ook vrij om een andere leverancier te kiezen als dat in hun geval gunstiger is.

Voor de lange termijn kan het voor kerken de moeite waard zijn om eens goed naar hun energievoorziening te kijken en bijvoorbeeld zonnepanelen aan te schaffen – voor zover dat bij het betreffende kerkgebouw of pastorie mogelijk is – of om een energiezuinigere installatie aan te schaffen.

Meer tips

Ook andere kerkelijke organisaties hebben zich al gebogen over de vraag hoe kerken zuiniger met energie kunnen omgaan. Het bisdom Aken heeft een uitgebreide webpagina om tot ene beter energiemanagement te komen. De landelijke organisatie Groene Kerken heeft een toolkit met tips ontwikkeld om energie te besparen.

[Tips bisdom Aken](#) [Groene Kerken](#) [Energie voor kerken](#)
[Warmtekussens 1](#) [Warmtekussens 2](#)